

Projev při slavnostním zahájení mezinárodního festivalu Divadelní svět Brno

Ne 13. 06. 2010 09:00 Roman Onderka

hrad Špilberk 19.00 hod.

Dobrý večer, vážení diváci a zástupci divadel, vážený pane Havle,

dovolte mi, abych vás přivítal v Brně na největším divadelním festivalu v České republice. Je nejen největší svým rozsahem, protože publiku nabídne zhruba 250 nejrůznějších akcí. Především je v naší zemi naprosto ojedinělý, protože při jeho přípravě spojily své síly všechny významné brněnské divadelní instituce včetně divadelní fakulty. Taková spolupráce není v uměleckém světě rozhodně nic obvyklého.

Příprava festivalu trvala tři roky a její výsledek držíme v chvějících se rukou právě teď – a s napětím čekáme, jak se bude líbit především vám, divákům.

Letos se tedy koná první ročník této velkolepé přehlídky. V jeho centru stojí osobnost, která změnila české i světové divadlo – dramatik Václav Havel.

Je příznačné, že tématu „češství“ se budeme v přítomnosti Václava Havla věnovat i dnes, i když z jeho hry Prase česká duše nevychází právě dobře. Divadlo by nás však nemělo konejšit a utvrzovat ve vlastní výjimečnosti, ale ukázat nám pravou podstatu našich skutků a slov. Hra Prase nás postaví tváří v tvář našemu horšímu já a stejně jako skutečné prase podryje naše kořeny. Abychom však své slabosti dokázali změnit, musíme je nejprve poznat – a za tuto možnost si dobrého divadla velmi vážím a na celý Divadelní svět se opravdu těším.

Přeji vám, vážení diváci, hluboké zážitky z poznávání sebe sama a – protože existují i veselé kusy – také dobrou zábavu během celého festivalu.

Děkuji Václavu Havlovi za návštěvu Brna a přeji celé přehlídce úspěch, o kterém se bude ještě dlouho mluvit. Divadlo si jej zaslouží.

1. července 2018

RŮŽOVÝ PALOUČEK 2018 Tomáš Halík

Mnozí se dnes obávají, zda nějakým způsobem se nevrací ona doba „normalizace“. Ta si ovšem nezasloužila název normalizace, protože bylo něčím hluboce nenormálním, když uprostřed Evropy, v zemi Husově, Komenského, Masaryka, Milady Horákové či Josefa Toufara lidé nedokázali rozlišovat hodnoty a nechali se svést demagogy a jejich falešnými sliby a lákavými hesly. Je třeba, abychom byli rozvášní, moudří, uvážliví, vzdělaní. Abychom velký dar a úkol, jímž jsou svobodné volby, dokázali naplnit odpovědně. Kdyby dnes loď naší demokracie měla uváznout na mělčině a v bahně, pak už se nemůžeme vymlouvat na to, že jde o tlak nějakých mocností zvnějšku, nýbrž byli bychom sami vinni. Každý občan rozhoduje, každý spolurozhoduje o osudu a o budoucnosti této země – a to nejen vhozením lístku do volební urny. Každý je povinen kriticky přemýšlet a vážit své kroky, vážit svá slova, vážit své činy a vnášet do této společnosti to, co vede kupředu a ne dozadu. Je třeba se ve svém okolí postavit proti zaslepenosti, hrubosti, aroganci, sobectví a lhostejnosti.

Tenkrát v době Komenského byla Evropa tragicky rozdělena. Dnes jsme svědky jistě složitého, ale také nadějeplného procesu sjednocení Evropy. A zvláště my křesťané bychom si měli uvědomit, že tento proces nemůže zůstat jen na rovině administrativní a ekonomické, že je třeba jej naplnit duchem. Ta dávná křesťanská Evropa středověku, Christianitas, to už je neobnovitelná minulost. Křesťané mají být solí. Soli nemusí být strašně moc. Ale pokud ztrácí svou chuť, tak je celý pokrm nechutný. Síla křesťanství není v počtu, ale v kvalitě, ve věrnosti těm velkým hodnotám, které nám byly svěřeny.

Dnes se k těmto hodnotám, které zosobňoval velký učitel národů Jan Amos Komenský, můžeme hlásit přes hranice církví, konfesí a nejrůznějších myšlenkových směrů. Ale je třeba se k nim nejenom slovně hlásit, nýbrž skutečně je rozvíjet. Náš svět dnes ohrožuje nebezpečná morální nemoc podobná těm, které zplodily totalitní režimy v minulosti. Je to infekční nemoc populismu. Mnohé lidi zachvacuje pocit znejistění, ztráty identity, strachu z komplikovaného světa, ve kterém žijeme. Pak ovšem přicházejí populisté a demagogové, kteří zneužívají tento strach, vydávají se za zachránce. Tak přicházejí k moci lidé velmi nekvalitní a nebezpeční. Toho jsme svědky na různých místech planety, nejenom u nás.

Slavnostní zahájení „Roku francouzské kultury na hradech a zámcích zemí Koruny české“

Buquoyský palác, 17. dubna 2013

Proslov velvyslance Francouzské republiky Pierra Lévyho

Vážená paní ministryně,
Vážení hejtmani,
Vážená paní ředitelko Národního památkového ústavu,

Vážený kurátore,
Dámy a pánové

Jsem velice rád, že Vás v tento krásný a konečně i jarní den mohu přivítat v Buquoyském paláci.

Příjemně nás překvapilo, když jsme byli požádáni, abychom na Francouzském velvyslanectví uspořádali slavnostní zahájení projektu Národního památkového ústavu pro rok 2013–2014 s názvem „Rok francouzské kultury na hradech a zámcích zemí Koruny české“. Právě v Buquoyském paláci se již od roku 1919 setkávají naše země a jeho historie velice dobře ilustruje i vaši jedinečnou iniciativu.

Po Rožmbercích v roce 2011 a Pernštejnách v roce 2012 tak přichází další projekt, který propaguje české kulturní dědictví a přibližuje rody, myslitele, umělce a architekty, kteří jej formovali.

„Rok francouzské kultury“ oslavuje pouta mezi střední Evropou a Francií. Řada faktů, které zde budou představeny, dokazují – pokud je to vůbec ještě třeba – jak významně je v českých zemích, v srdci Evropy, přítomen evropský duch.

Dle mého názoru tato cesta do historie není jen ohlédnutím za minulostí, protože nás přivádí do Evropy, to znamená, že nás staví tváří v tvář realitě současnosti i budoucím nadějím. Jaké národnosti byl šlechtic ze zemí Koruny české, který hovořil německy, četl a psal francouzsky, znal Itálii a nechal si projektovat anglické parky? Takový šlechtic byl skutečným Evropanem.

Vaše iniciativa je výjimečná. Rok francouzské kultury pořádají Češi takřka sami, bez Francouzů. Projekt je určený široké veřejnosti, která bude moci od dubna do října objevovat neuvěřitelně rozmanité hrady, zámky a jejich zahrady. S koncem jara 2013 přijde na řadu pražská část programu, ale nerad bych prozrazoval tajemství, která nám zakrátko odhalí generální ředitelka NPÚ paní Goryczková.

Velice mě těší, že se na šíření naší kultury, jazyka a uměleckého bohatství, a nakonec i našich hodnot, podílí někdo jiný než Francouzi. Chtěl bych proto všem účastníkům tohoto skutečně frankofilního projektu srdečně poděkovat.

Oslavovat s Vámi francouzskou kulturu je opravdovým potěšením, protože zde je řeč o kulturním dědictví. Co vlastně je to umělecké a kulturní dědictví a historické památky, jejichž ochranu Národní památkový ústav zajišťuje?

Několik významných francouzských osobností se touto otázkou zabývalo a zkoumalo ji, byli to například André Malraux, první ministr kultury jmenovaný generálem De Gaullem, nebo historik umění André Chastel. V roce 1964 tyto dva muži společně vytvořili generální inventář francouzského kulturního dědictví. Rád bych zmínil také Radu Evropy, která si velmi záhy uvědomila výchovnou a mírotvornou úlohu kulturního dědictví. Dovolte mi se krátce zmínit o pojmu „kulturní dědictví“, jež stojí v jádru Vašeho projektu.

V Evropě se tento pojem vyjadřuje různě: francouzsky se řekne „patrimoine“, anglicky „heritage“, německy „kulturelles Erbe“, česky „kulturní dědictví“. My Francouzi klademe důraz na pouta uvnitř určitého společenství, Angličané, Němci a Češi zase více zdůrazňují

předávání v čase. Tento termín tedy odkazuje ke dvěma úzce propojeným skutečnostem: k identitě a k přenosu.

Ať už použijeme jakýkoliv výraz, od zavedení tohoto pojmu v polovině 19. století se kulturní dědictví neustále rozšiřuje a zahrnuje stále větší množství památek, od opravdových mistrovských děl až po jednoduché výrobky. A nemluvíme snad dnes také o nemateriálním kulturním dědictví?

Vzhledem k tomuto vývoji stojí ochránci kulturního dědictví před řadou výzev. Tři z nich bych rád zmínil:

- ▶ Jak udržovat historické dědictví živé bez toho, abychom upadali do nostalgie nebo se snažili strnule konzervovat doby dávno minulé ?
- ▶ Jak kulturní dědictví zpřístupnit? Jak ho ekonomicky zužitkovat bez přílišné komercializace? Víím, jak důležitá je tato otázka v České republice, kde je počet hradů a zámků na obyvatele bezpochyby nejvyšší v Evropě a kde se turisté příliš soustředí na Prahu, místo aby navštěvovali také české kraje.
- ▶ Jak umělecké dědictví předávat? Máme před sebou stále více obrazů. Umíme se na ně ale dívat? Také v tomto případě nestačí věci ukazovat, je třeba také vysvětlovat a předávat.

Informovat o kulturním dědictví, jež sice chráníme, ale nejsme jeho vlastníky, a udržovat je živé, je obtížný úkol, jenž vyžaduje úzkou spolupráci mezi řadou oborů a řemesel.

Jsem – stejně jako doufám my všichni – přesvědčen, že ochrana historických památek je v demokratické a otevřené společnosti, která se dívá do budoucnosti, úkolem zásadního významu.

Dle mého názoru vyjadřuje hlubší smysl Vaší iniciativy následující citace z knihy „La culture pour vivre“ další velké osobnosti francouzské kultury Jacquese Rigauda: „Poznat a pocítit to, co nás spojuje s biologickou a historickou linií, z níž pocházíme, a díky této kontinuitě se stát solidárnějším a odpovědnějším vůči svým současníkům“. Lépe to snad vyjádřit nelze.

Rád bych Vám znovu vyjádřil svůj vděk za realizaci tohoto projektu, který rafinovaným způsobem představuje francouzskou kulturu a svědčí o tom, že tato kultura má ve vaší nádherné zemi své pevné místo. Je to krásný způsob, jak oslavit naše přátelství!

Přeji Vašemu projektu mnoho úspěchů.

Děkuji Vám za pozornost.